

आत्मनोदुष्कृतं स्मृत्वाऽसितापाङ्गीविवक्षुरभवत् ॥ ३ ॥ षष्ठीरजनीं प्राप्येतिशेषः ॥ ४ ॥ ५ ॥ तदेवलभते तल्लभतएवेतिच ॥ ६ ॥ अर्थानामैहिकानां कर्मणां पारलौकिका
नामारंभे आरंभकाले फलं प्रति योगुरुलाघवं गौरवं लाघवं च दोषं वाऽदोषं गुणं वा न जानाति ॥ केनचिदल्पेन हत्यादिना महदनिष्टं केनचिन्महतापि यागादिनाऽल्पफलं ॥
तथा इदं कर्माल्पदोषं बहुगुणं इदं च बहुदोषमल्पगुणमित्येवं न जानाति सवाल इत्युच्यते नस्तनंधयः ॥ ७ ॥ छित्वा पलाशोपरोधनिवृत्त्यर्थमिति शेषः ॥ पुष्पं दृष्ट्वा पुष्पम
हत्त्वं दृष्ट्वा फलं महत्त्वं मनुमीयेत्यर्थः ॥ गृध्रुः लिप्सुः शोचति स्वतर्कितफलाभावात् ॥ ८ ॥ दृष्टांतं दार्ष्टान्तिके योजयति ॥ अविज्ञायेति ॥ फलं क्रियमाणकर्मणोभावि

सभार्ये हि गते रामे कौसल्यां कोसलेश्वरः ॥ विवक्षुरसितापाङ्गीं स्मृत्वा दुष्कृतमात्मनः ॥ ३ ॥ सराजारजनीं षष्ठीं रामे प्रव्राजिते वनं ॥ अर्थ
रात्रे दशरथः सोऽस्मरदुष्कृतं कृतं ॥ ४ ॥ सराजा पुत्रशोकार्तः स्मृत्वा दुष्कृतमात्मनः ॥ कौसल्यां पुत्रशोकार्तामिदं वचनमब्रवीत् ॥ ५ ॥ यदा
चरति कल्याणि शुभं वा यदि वा शुभं ॥ तदेवलभते भद्रे कर्ता कर्मजमात्मनः ॥ ६ ॥ गुरुलाघवमर्थानामारंभे कर्मणां फलं ॥ दोषं वा यो न जा
नाति सवाल इति होच्यते ॥ ७ ॥ कश्चिदाग्नवणं छित्वा पलाशांश्च निषिंचति ॥ पुष्पं दृष्ट्वा फले गृध्रुः स शोचति फलागमे ॥ ८ ॥ अविज्ञाय फ
लं यो हि कर्मत्वेवानुधावति ॥ स शोचेत्फलवेलायां यथा किंशुकसेवकः ॥ ९ ॥ सोहमाग्नवणं छित्वा पलाशांश्च न्यपेचयं ॥ रामं फलागमे
त्यक्त्वा पश्चाच्छोचामि दुर्मतिः ॥ १० ॥ लब्धशब्देन कौसल्ये कुमारेण धनुष्मता ॥ कुमारः शब्दवेधीति मया पापमिदं कृतं ॥ ११ ॥ तदिदं
मेनुसंप्राप्तं देवि दुःखं स्वयं कृतं ॥ संमोहादिहवालेन यथा स्याद्भक्षितं विषं ॥ १२ ॥ फलं अविज्ञायाविचार्य कर्मत्वेव कर्मेव तु लौकिकं वैदिकं वा अनुधा
वति अनुतिष्ठति ॥ शोचेत्तप्येदित्यर्थः ॥ १३ ॥ अस्तु प्रकृते किं तत्राह ॥ सोहमिति फलागमे रामकृतस्योत्तरक्रियया लब्धपारकौकिकफलप्राप्तिसमये रामाभिषेकजसुरवप्रा
प्तिसमये वा ॥ १० ॥ यदा चरतीत्याद्युक्तविषयमाह ॥ लब्धेति ॥ कुमारो ज कुमारः शब्दवेधीति लब्धः शब्दो येन तादृशेन मया शब्दवेधीत्येवं लब्धकीर्तिनेति यावत् ॥ कुमारेण जीव
त्पितृकेण इदं वक्ष्यमाणं ॥ ११ ॥ तदिदं तत्फलमिदं दुःखं ॥ आज्ञानकृतकर्मणः कथमेवं फलं तत्राह ॥ मोहादिति ॥ अज्ञानेनापि भक्षितं विषं यथा बालमपि हन्ति तद्वदित्यर्थः ॥ १२ ॥